

סוגיות במס' ברכות שיעור 3 – איהש"ר, לשון ארמית, בשכמל"ו

- I. בית הכנסת ובית המקדש.
- A. גמרא ברכות דף ג. "תניא א"ר יוסי" עד מעל שולחן אביהם" - story with R' Yosi hearing the bas kol, and Eliyahu informing him of the power of יהא שמיה רבה in front of God.
1. רש"י שם ד"ה אשרי המלך - "Fortunate is the king praised in His house like this" means the beis hamikdash.
 - a. Question - How does Rashi know it doesn't mean the shul?
 - b. ארץ הצבי סימן יב אות ב' - Rav Soloveitchik's idea - both mikdash and shul are meeting places with God, but the shul is our house and mikdash is God's house.
 - i. that is why we can't spit or wear shoes in the mikdash
 - ii. maybe you can't wear boots in shul.
 - iii. this is why Rashi says "ביתו" means the Mikdash.
 - iv. מפני הרב עמוד מה offers another ramification
- II. תוספות ד"ה ועונין. יהא שמיה רבה מברך.
- A. Machzor Vitri - יהא שמיה רבה is a prayer that the name of God should once again be complete. לעולם הבא ועולם הזה is a separate prayer to be blessed.
1. question on this explanation - our gemara includes מברך as part of the previous phrase?
- B. Tosafos - prayer that God's great name should be exalted.
- III. Kaddish in Aramis.
- A. First explanation of Tosafos - such an exalted prayer we don't want the angels to get jealous.
1. question - there are plenty of really nice prayers!
- B. Second explanation of Tosafos - we say it after learning agadda so we need even עמי הארץ to understand.
- IV. Angels speaking Aramis.
- A. תוספות שבת דף יב: ד"ה שאין - angels even know our thoughts, how could they not understand language?
1. הגהות יעב"ץ שם - Tosafos' assumption is wrong - only God knows thoughts.
 2. מהרי"ץ חיות שם - anybody with רוח הקודש knows thoughts - proof from the gemara's proof that Ester was written with רוח הקודש from the fact that it know what Haman was thinking.
- B. רא"ש ברכות פרק ב' סימן ב' - quotes a מחלוקת whether it is any language or only ארמי.
1. Perhaps if it is only ארמי it only means that they don't like it, not that they can't understand it - answer to Tosafos' question.
 2. Rosh mentions angels bringing prayers - seems against Rambam's fifth principle.
- V. פסחים דף נו. Original source is ארחות ימים סימן ד'. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד
- A. Chakirah – Is it part of עול מ"ש?
- B. Three proofs that it isn't part of עול מלכות שמים
1. יומא דף לו.
 2. יומא דף לה.
 3. רמב"ם הלכות קריאת שמע א:ד.
- C. לבוש הלכות קריאת שמע סימן סג סעיף ה'
1. באור הלכה סימן ס"א סעיף יג ד"ה אחר brings three proofs against the לבוש:

סוגיות במס' ברכות שיעור 3 – איהש"ר, לשון ארמית, בשכמל"ו

- a. פסחים נר.
 - b. עוד שם
 - c. ריש פ"ב דברכות
2. Four proofs for the לבוש:
- a. מגן אברהם סימן ס"ק יא – can't stop to respond to anybody unless they will kill you
 - b. בית יוסף ד"ה ומ"ש – this is why you can't be מפסיק between שמע and בשכמל"ו
 - c. קבלת עול – pause after שו"ע הלכות ק"ש סימן סא סעיף יד ומשנ"ב שם ס"ק לא ואהבת מ"ש before מ"ש
 - d. קבלת עול מ"ש במהלך – Medrash talking about אליה רבה הלכות ק"ש סימן סג includes בשכמל"ו
 - e. שו"ע סימן סה סעיף ב' – say along with ציבור so it doesn't look like you are trying to avoid שמע. קבלת עול מלכות שמים says it includes בשכמל"ו.
 - i. Can be rejected because maybe it should be said with the ציבור even if not part of מלכות שמים – עמ' נח
- D. What does it mean?
1. הליכות שלמה פ"ז סימן ו
 2. מלבי"ם נחמיה ט:ה
 3. נפש החיים שער ג' פרק ו
 - a. נפש הרב עמ קנז-קנח

1 - תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ג עמוד א

תניא, אמר רבי יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח (והמתין לי) עד שסיימתי תפילתי. לאחר שסיימתי תפילתי אמר לי: שלום עליך, רבי! ואמרתי לו: שלום עליך, רבי ומורי! ואמר לי: בני, מפני מה נכנסת לחורבה זו? אמרתי לו: להתפלל. ואמר לי: היה לך להתפלל בדרך! ואמרתי לו: מתירא הייתי שמא יפסיקו בי עובדי דרכים. ואמר לי: היה לך להתפלל תפלה קצרה. באותה שעה למדתי ממנו שלשה דברים: למדתי שאין נכנסין לחורבה, ולמדתי שמתפללין בדרך, ולמדתי שהמתפלל בדרך - מתפלל תפלה קצרה. ואמר לי: בני, מה קול שמעת בחורבה זו? ואמרתי לו: שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת: אוי לבנים שבעונותיהם החרבתו את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות. ואמר לי: חייך וחיי ראשך, לא שעה זו בלבד אומרת כך, אלא בכל יום ויום שלש פעמים אומרת כך; ולא זו בלבד, אלא בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמייה הגדול מבורך הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם.

2 - רש"י מסכת ברכות דף ג עמוד א

אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך - אשרי כל זמן שהיה קלוס זה בתוך בית המקדש.

3 - ארץ הצבי סימן יב אות ב

ובביאור ענין זה דמקדש מעט שמעתי מכבוד מו"ר הגריד"ס שליט"א דכל ענין המשכן והמקדש הוא להיות לנו מקום מיוחד להועד שם עם השכינה וענין זה מתקיים בין בביהמ"ק ובין בביהכ"נ אלא שההבדל שביניהם הוא שבית המקדש הוא בית ה' ושמה אנחנו מבקרים אצלו להועד אתו ית' ואלו בביהכ"נ הוא ביתנו והשי"ת מבקר אצלנו בכדי להועד אתנו ולזה החילוק התכוון רבא בברכות סג. כי ביתו מה ביתו אקפנדריא קפיד אינש ארקיקה ומנעל לא קפיד אינש אף בית הכנסת קפנדריא הוא דאסור ריקה ומנעל שרי כלומר ואילו בבית המקדש אף ריקה ומנעל אסירי דבבית המקדש שהוא בית ה' ואנחנו אורחים אצלו שייך יותר הדין של מורא המקדש אבל בבית הכנסת שהוא על פי דין ביתנו והשי"ת מתארח אצלנו להועד אתנו ולא מיקרי אלא מקדש מעט מאחר שגם הוא מקום המיוחד להועת עם השי"ת אך לה נוהג בו דין זה דמקדשי תיראו בכל תוקפו מאחר שסוף כל סוף איננו בית ה' אלא ביתינו וההלכה רק דורשת שכל הנהגה שאדם רגיל להקפיד שלא תיעשה בתוך ביתו אסורה היא בביהכ"נ, מכח הך קרא דמקדשי תיראו. ועיין משנ"ב סימן קנא בשע"צ אות

סוגיות במס' ברכות שיעור 3 – איהש"ר, לשון ארמית, בשכמל"ו

טו דלאותם האנשים העשירים דמקפידים בביתם על הרקיקה א"כ גם בבית הכנסת ובית המדרש יהיה אסור להם לרוק. ועי"ש במחבר ס"ח טיט שעל רגליו ראוי לקנחו קודם שיכנס להתפלל ומה"ט העיר רבנו שליט"א שבימות הגשמים והשלגים שהולכים ברחובות העיר בגאלאשען ובראבער"ס ע"ג המנעלים שאסור ליכנס לבית הכנסת בעדו הגאלאשען על מנעליו דסתם בני"א מקפידים על כך שלא ליכנס לביתם עם הגאלאשען ודין כבוד בית הכנסת תלוי הוא במה שסתם בני אדם רגילים להקפיד עליו בתוך ביתם וכגמרא סוף ברכות הנ"ל עכ"ד. וראוי לעורר ע"ז ברבים כי אין העולם רגילים לזוהר בזה.

4 - מפניני הרב עמ' מה

ובשעת השיעור הזכיר בזה רבנו דסתם בני אדם מקפידים על כך שמי שמתארח אצלם לא ילך לצעוד בביתם אנה ואנה הלך ושוב אלא ישבו במקום אחד. והכי נמי בבית הכנסת בזיון בית הכנסת הוא במה שהרבה נוהגים לצעוד אנה ואנה באמצע התפילה. וכן מצאתי כתוב בשם הגר"ח שהיה אומר שזה לא נכון שתלמידי ישיבת וואלאזין היו צועדים הלך ושוב בבית המדרש ואמר בהלצה שמה שזכר במשנה דאבות שאחד מעשרה נסים שהיו בבית המקדש היה מה שהיו עומדים צפופים ומשתחוים רווחים ולכאורה במה שהיו עומדים צפופים בזה לא היה שום נס רק במה שבשעת השתחויה היה מספיק מקום לכל אחד ואחד להשתחוות ברוחה ולמה נזכר במשנה מה שהיו עומדים צפופים אלא ודאי כך באורו שהבחורים מסתמא היו רוצים לצעוד הלך ושוב אף שמה בבית המקדש והיה בזה משום בזיון הית המקדש ולכן עשה הקב"ה נס שיהיו עומדים צפופים שלא יוכלו לצעוד כמו שנהגו לצעוד בהיכל הישיבה.

5 - תוספות מסכת ברכות דף ג עמוד א

ועונין יהא שמייה הגדול מבורך - מכאן יש לסתור מה שפי' במחזור ויטרי יהא שמייה רבא שזו תפלה שאנו מתפללין שימלא שמו כדכתיב (שמות יז) כי יד על כס יה שלא יהא שמו שלם וכסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק ופירושו כך יהא שמי"ה שם יה רבא כלומר שאנו מתפללין שיהא שמו גדול ושלם ומבורך לעולם הוי תפלה אחרת כלומי ומבורך לעולם הבא. וזה לא נראה מדקאמר הכא יהא שמייה הגדול מבורך משמע דתפלה אחת היא ואינו רוצה לומר שיהא שמו גדול ושלם אלא יהא שמו הגדול מבורך וגם מה שאומרי' העולם לכך אומרים קדיש בלשון ארמית לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום שלא יבינו המלאכים ויהיו מתקנאין בנו וזה אינו נראה שהרי כמה תפלות יפות שהם בלשון עברי' אלא נראה כדאמרין בסוף סוטה (דף מט.) אין העולם מתקיים אלא אסדרא דקדושתא ואיהא שמייה רבא דבתר אגדתא שהיו רגילין לומר קדיש אחר הדרשה ושם היו עמי הארצות ולא היו מבינים כולם לשון הקודש לכך תקנוהו בלשון תרגום שהיו הכל מבינים שזה היה לשונם.

6 - תוספות מסכת שבת דף יב עמוד ב

שאינ מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי - לבד מגבריאל כדאמר בסוטה בריש אלו נאמרין (דף לג.) דאמר מר בא גבריאל ולמדו שבעים לשונות ליוסף ותימה דאפי' מחשבה שבלב כל אדם יודעים ולשון ארמי אין יודעים.

7 - מהרי"ץ חיות שם

נ"ב התוס' לא כתבו כאן שום ראיה לדבריהם דמלאכים יודעים מחשבה שבלב כל אדם ומנין להם זאת? שוב ראיתי בספר אליהו רבה אורח חיים סימן קא ס"ק ת' שהתעורר בשם הרב תויו"ט בפרו מעדני מלך וכתב לתרץ כי היודע ברוח הקודש מכיר מה שבלבו של אדם כמו שמצינו ברבקה ויאמר עשו בלבו. ומכל שכן המלאך שהוא גדול מרוח הקודש ע"ש. ויש להוסיף עוד מה שדרשו מגילה ז. אסתר ברוה"ק נאמרה דכתיב ויאמר המן בלבו הרי דהוכיחו מזה דע"י רוה"ח היו יודעים מחשבה שבלב אכן הרב בעל אליהו רבה הניח בצ"ע מה דמצינו בתפלת שלמה כי אתה לבדך ידעת את לבב האדם וכן ירמיה אמר עקוב הלב וגו' אני ה' חוקר לב והניח בצ"ע

8 - רא"ש מסכת ברכות פרק ב סימן ב

ב ת"ר ק"ש ככתבה דברי רבי. וחכ"א בכל לשון. מ"ט דרבי. אמר קרא והיו בהוייתן יהו. ורבנן מ"ט אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע אבל והיו לשלא יקרא למפרע הוא דאתא. וקיימא לן כרבנן חדא דיתיד ורביס הלכה כרביס ועוד דסתם לן תנא דמתניתין כוותייהו דתנן (סוטה דף לב א) ואלו נאמרין בכל לשון פרשת סוטה ויודיו מעשר וק"ש ותפלה וברכת המזון ושבעת העדות ושבעת הפקדון. וקיימא לן דסתם במתניתין ומחלוקת בברייתא הלכה כסתם מתני'. ועוד דקאמר בסמוך ורבנן סבירא להו כמאן דאמר לא השמיע לאזנו יצא והכי פסקינן הלכתא לקמן (דף טו א) ועוד דקאמר הכא דרבי סבר לה כרבי יוסי דאמר לא יצא ולקמן (שם) על מילתיה דרבי יוסי גופיה קאמר ורבי יוסי תרתי שמעת מינה לפי שלא היה רוצה לחלוק על רבנן דהלכתא כוותייהו כתב רב אלפס ז"ל האי דקתני תפלה בכל לשון ה"מ בצבור אבל ביחיד לא. דאמר רב יהודה אמר רב (שבת דף יב ב) לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי. ואמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נוקקין לו לפי שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי. מצאתי בנימוקי תלמידי ה"ר יונה ז"ל

סוגיות במס' ברכות שיעור 3 – איהש"ר, לשון ארמית, בשכמל"ו

שהיה תמיה כיון שתפלה ביחיד אינה נאמרת אלא בלשון הקודש היאך נהגו כל העולם שהנשים מתפללות בשאר לשונות דכיון שחייבות בתפלה לא היה להן להתפלל אלא בלשון הקדש. ורבני צרפת ז"ל היו נותנין טעם למנהג ואמרו כיון שהיא התפלה שהצבור מתפללין כמו תפלת צבור דיינין לה ויכול יחיד לאמרה בלשון אחרת. והא דאמר רב יהודה אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי זהו בשואל צרכיו כגון שיש לו חולה בביתו או דבר אחר שהוא צריך. אבל תפלה שהיא קבוע לצבור אפילו כשיחיד מתפלל בביתו כמתפלל בצבור דמי שא"צ מליץ לפני הקדוש ברוך הוא. ולי נראה דאינו קשה דדוקא לשון זה קאמר רב יהודה דלא ישאל אדם צרכיו. וכן הקשו בתוספות (שבת שם ד"ה שאין) אהא דקאמר שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי והלא אפילו מחשבות לב האדם הם יודעים ומכירין אלא לשון זה מגונה בעיניהן להזקק לו:

9 - גמרא פסחים דף נו.

אמר רשב"ל ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמא חס ושלוש יש במטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו אמרו לו בניו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אמרי רבנן היכי נעביד נאמרוהו לא אמרו משה רבינו לא נאמרוהו אמרו יעקב התקינו שיהו אומרים אותו בחשאי

10 - גמרא יומא דף לו.

תניא רבי אומר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו אמר להם משה לישראל בשעה שאני מכיר שמו של הקב"ה אתם הבו גודל

11 - לבוש הלכות ק"ש סימן סג סעיף ה

לפיכך אם היה קורא פסוק ראשון ונאנס בדמדום שינה עד שאינו יכול לקרות בכונה צריכין לנערו ולעוררו עד שיקרא פסוק ראשון והוא ער ממש ולא יהא מתנמנם כדי שיקרא בכונה אבל מפסוק ראשון ואילך אין צריכין לנערו עד שיהא ער ממש וקורא אלא אפילו קורא והוא מתנמנם יצא ונראה לי שפסוק ראשון שהוזכר בכל זה הענין כולל ג"כ עמו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהוא גם כן בכלל קבלת עול שמים ויש לו כל דין פסוק ראשון לענין זה

12 - ביאור הלכה סימן סא ד"ה * אחר וכו'

אחר וכו' בשכמל"ו - עיין במ"ב לענין בדיעבד אם לא אמרו. הנה המ"א הביא בשם השה"ג והב"ח שאין מחזירין אותו והלבוש פוסק דמחזירין אותו והנה אף שמדברי המ"א משמע דמסכים עם הלבוש שמחזירין אותו והכונה להחזיר לראש כמו שמוכח בס' ח"א כלל כ"א או עכ"פ לבשכמל"ו מ"מ לענין נראה שהדן עם השה"ג וב"ח ע"פ בפסחים נ"ו ע"פ ר"י אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים בשכמל"ו ובברייתא שנייה אלו ואלו שלא ברצון חכמים וכו' אלא שלא מיחו בהם חכמים ואם איתא דמחזירין אותו ולא יצאו ידי חובת ק"ש ע"פ? היה להם למחות בהם כמו על אידך דברים דלא היה איסור דאורייתא בהם ג"כ כמ"ש שם בגמרא ואעפ"כ מיחו בהם ועוד דלמה לן לעשות פלוגתא רחוקה בין ר' יהודה לר"מ שסבר שם דלא היו מפסיקין ופירש רש"י בין אחד לואהבת ועיין שם במהרש"א דלפני סברת ר"מ לא היה צריך כלל לומר בשכמל"ו לפירוש קורא בתורה [פרשת ק"ש כדפירש"י] והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא והלא לא אמר בשכמל"ו אי"ו דיצא בדיעבד. והתינת אם נפרש אם כיון לבו לצאת (דז"ל הגמרא שם ש"מ מצות צריכות כונה מאי אם כיון לבו לקרות לקרות והא קא קרי בקורא להגיה) נוכל לאמר ג"כ דמיירי דאמר בשכמל"ו אבל אם נפרש כיון לבו לקרות בתורה סתם ואעפ"כ יצא כדחית הגמרא שם בודאי לא מיירי דאמר בשכמל"ו ואעפ"כ יצא [הג"ה] וסבור הייתי להעמיס ענין זה בדברי הירושלמי רפ"ב דברכות במה שאמר שם ואינו מפסיק ולא תנינתה וכו' היינו האם אינו מפסיק לומר בשכמל"ו ואעפ"כ לא תני דבר זה וה"ה לענין הברכות אפשר דוקא אם בירך אותם עי"ש בירושלמי וא"כ יהיה מזה סייעתא לדברי הלבוש אך מדהשמיטו הפוסקים זה מסתמא אין מפרשין כן להירושלמי ואין לדחות דהמשנה איתא כר"מ הנ"ל דאין לומר בשכמל"ו חדא דר"מ גופא סובר דצריך לומר בשכמל"ו כמו דאיתא להדיא בירושלמי בפסחים ב' מקום שנהגו ואפילו לרש"י הנ"ל דהיה לו גירסא אחרת בירושלמי בזה כמו שכתבו המפרשים מ"מ אין לומר כן דא"כ איך העתיקו כל הפוסקים את דין המשנה בסתמא ולא אישתמיט אחד מהם לומר דלדין דפסקין כר"מ לא יצא בסתמא רק אם אמר בשכמל"ו אלא ודאי דבכל גווני יצא. ומה שהביא המג"א ראייה מסימן ס"ו ס"ו דשם פוסק דאין להפסיק באמירת בשכמל"ו אם לא שירא שמא יהרגנו אלמא דהוא בכלל קבלת מ"ש כמו פסוק ראשון של שמע אין ראייה לזה דגם אנו מודין דעצם אמירת בשכמל"ו הוא ענין גדול אבל אין ראייה מזה שאם דילג שיצטרך לחזור לראש דגם אם דילג מגופא של הפרשה אם לא שגילתה לנו התורה והיו שלא יקרא למפרע לא היה צריך עי"ו לחזור לראש ומנין לנו להחמיר ג"כ באמירת בשכמל"ו דתקנו והוסיפו רבנן. ולולי דמסתפינא הו"א דגם הלבוש מודה בזה

סוגיות במס' ברכות שיעור 3 – איהש"ר, לשון ארמית, בשכמל"ו

דלא אמר רק שצריך לחזור ולא הוי כשאר פסוק שבק"ש שאין צריך לחזור עבור הכונה אפילו אם לא התחיל עדיין הפסוק שאחריו ונ"מ אם הוא עומד קודם ואהבת אבל אם כבר קרא ק"ש אך שדילג בשכמל"ו אין צריך לחזור עבור זה רק יאמר אותו במקום שנוכח ואפשר דג"ז אין צריך מצד הדין :

13 - בית יוסף ד"ה ומ"ש

מצאתי כתוב דבאמצע פסוק שמע ישראל אין להפסיק כלל שאין דבר גדול כקבלת מלכות שמים ע"כ ונ"ל דה"ה לבשכמל"ו שגם הוא מכלל הייחוד ומטעם זה אין להפסיק בין פסוק שמע ישראל לבשכמל"ו

14 - שולחן ערוך סימן סא סעיף יד

צריך להפסיק מעט בין לעולם ועד לואהבת כדי להפסיק בין קבלת מלכות שמים לשאר מצות

15 - משנה ברורה שם ס"ק לא

דבשכמל"ו ג"כ בכלל קבלת מ"ש הוא, ע"כ צריך להמתין אחריו מעט

16 - אליה רבה הלכות ק"ש סימן סג בשם מדרש תנחומי ריש פרשת לך לך

ילמדנו רבינו אדם מישראל מהו שיקבל עליו מלכות שמים כשהוא מהלך רב אידי ורב הווא בשם רבי יהודה ורבי יוסי בשם ר' שמואל אמרו אסור לקבל עליו עול מלכות שמים כשהוא מהלך אלא יעמוד במקום אחד ויכוין לבו לשמים באימה וביראה ברדת ובזיע ביחוד השם ויקרא שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד כל אחד ואחד בכונת הלב ואח"כ בשכמל"ו וכשמתחיל ואהבת רצה מהלך רצה עומד רצה יושב שכך כתיב בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך

17 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סה סעיף ב

(ח) קרא קריאת שמע ונכנס לבהכ"מ ומצא ג צבור (ט) שקורין ק"ש, צריך לקרות עמהם (י) פסוק ראשון, שלא יראה כאילו אינו רוצה לקבל עול מלכות שמים עם חביריו. וה"ה אם הוא בבהכ"מ ואומר דברי תחנונים או פסוקים, במקום שרשאי לפסוק. אבל אם הוא עסוק במקום שאינו רשאי לפסוק, <א> כגון מברוך שאמר ואילך, (יא) ד לא יפסיק אלא יאמר התיבות שהוא אומר בשעה שהציבור אומרים פסוק ראשון, בניגון הצבור, שיהיה נראה כאילו קורא עמהם.

18 - משנה ברורה סימן סה ס"ק י

(י) פסוק ראשון - וגם [נד] בשכמל"ו ודעת הגר"א בביאורו שצריך לקרות עמהם כל ק"ש. אמנם [טו] בפסוקי דזמרה נראה דאין להחמיר יותר מפסוק ראשון דבלא"ה דעת המחבר להחמיר בפסוקי דזמרה וכדלקמיה :

19 - אורחות ימים סימן ד' עמ' נח

לכאורה יש לומר דהא לא מיבעיא אם בשכמל"ו הוא חלק מקבלת עול מלכות שמים דודאי צריך לאומרו עם הצבור אלא אפילו אי נימא דאינו אלא שבח בעלמא צריך לאמרו דמאחר שקבל עליו עול מלכות שמים עם הצבור בפסוק ראשון שוב יש לו לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כעיקר התקנה

20 - הליכות שלמה פרק ז' סימן ו'

הרי שאנו מברכים את השם רק לפי המתגלה לנו ע"י כבוד מלכותו לפי שאין אנו יכולים לשבחוא אלא לפי מה שמתגלה לנו ע"י הנהגתו בלבד

21 - מלבי"ם נחמיה פרק ט' פסוק ה'

שם כבודך השם שבו נודע על ידי כבודך בהבריאה שבראת שעל ידה נגלה כבודך ומלכותך את שם הזה יברכו לא את עצמותך

22 - נפש החיים שער ג' פרק ו

לזאת אחנחנו אומרים אח"ז ברוך שכמל"ו שיתבאר שם שהכונה הוא על הבחינה שמצד השגתו שמתראה מציאות עולמות ובריות מחודשים ברצונו יתברך הצריכים להתברך מאתו והוא המולך עליה זהו ברוך שם כבוד מלכותו וכו' (וזהו הענין שפסוק ראשון נקרא בזוהר יחדא עלאה ופסוק בשכמל"ו נקרא יחדא תתאה, והוא כמבואר)

23 - נפש הרב עמ' קכז-קכח

המחבר סימן קכד ס"ה כתב בהלכות תורת השי"ץ שעל כל ברכה שאדם שומע בכל מקום אומר ברוך הוא וברוך שמו. ובשם הגר"א הובא במעשה רב (סימן מג) שלא ענה ברוך הוא וברוך שמו ועיי"ש טעם הדבר, ובמשנה ברורה שם ס"ק כב. ועוד טעם אמרו בזה משום דהוי הפסק. ורבנו אמר בזה על פי דברי הספר נפש החיים שער ב' פרק ד' שכל מה שאנו משבחים להקב"ה הכל מוסב על מדותיו ית' ולא על עצמותו דאיתא בתקוני זוהר דלית מחשבה תפיסא ביה בעצמותו כלל וכלל, ולפיכך אנו אומרים תמיד - נקדש את שמך בעולם וכו', וכן כולם פותחים את פיהם... ומעריצים ומקדישים וממליכים את שם וכו'. וכן אומרים בקדיש - יתגדל ויתקדש שמיא רבא וכו' והוא על פי הפסוק יהי שם ה' מבורך וכו', דא"א לנו לשבת לאחד שאין אנו מבינים כל עיקר, אך במה שאנו מקדישים לשמו הכונה בזה היא לשבת את מעשיו ואופן התגלותו אלינו [והשוה מש"כ בזה רבנו באיש ההלכה (עמ' כא-כב), דלדעת הרמב"ם כל תארי ה' שליליים הם, וכפי הפתגם הישן - תכלית הידיעה היא - שלא נדע, אך לגבי תארי הפעולות - בודאי חיוביים המה, וכולנו נצטוונו לעסוק בהם כמבואר ברמב"ם הלכות יסודי התורה]. ואף דבקרא כתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל, ומשמע דקאי על הקב"ה בעצמו, היינו משום דבהך קרא הקב"ה הוא המדבר, והוא יכול לומר שיתקדש הוא. אך כשאנחנו המדברים אנחנו מדקשים ומהללים רק לשמו ית'. ונראה דהיינו פירושא דקראי דתחילת ההלל, הללוקה... הללו את שם ה', יהי שם ה' מבורך וכו', שכל השבחים והקדושות וההללים נאמרים רק כלפי שמו ית' ולא כלפי עצמו. וה"י אינו נכון לומר ברוך הוא וברוך שמו, דבנוסח כזה הרי אומר האדם להדיא שמברך לא רק לשמו אלא אף לו במה שאומר ברוך הוא וזה איננו נכון.

מן הנכון שהשי"ץ יאמר אף חתימת הברכה דגאל ישראל בקול רם דכל ענינו של השי"ץ הוא כדי להוציא בברכותיו את שאינם בקיאים ואם לא יאמר כל הברכות בקול רם ולא ישמעו האינם בקיאים בודאי לא יוכל להוציאם ונמצא שלא מילא את תפקידו בתורת השי"ץ [ועיי'ן עדות לישראל].

ועל פי סדרת הרמב"ן שפיר יש לומר
 דהכי נמי סבירא ליה להרמב"ם
 ושאר ראשונים לענין קריאת שמע, דמאחר
 שעיקרו הוא מדין קבלת עול מלכות שמים,
 שפיר יש לומר דמזמיר קריאת שמע לתפילה
 וזכרת המזון, לאף שעיקרן מדאורייתא,
 מכל מקום הפרשיות שנתקנו בסדר קיום
 מזוהתן הן מדרבנן וכמו שנתבאר. —
 והדברים מפורשים בקריית ספר להמב"ט
 שכתב וז"ל ומדאורייתא כיון שקרא פסוק
 ראשון שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד יא
 ידי חובתו וכו', ונראה דאפילו הכי בקריאת
 כל הג' פרשיות מקיים מצוה מדאורייתא,
 אף על גב דבפסוק ראשון נפטר, מידי דהוה
 אקריאת התורה דנפטר בקציעת איו שעה
 ביום ובלילה שנאמר והגית וגו', ואפילו הכי
 אם לומר כל היום והלילה הוא מקיים מצוה
 תלמוד תורה מדאורייתא, הכי נמי הכא אף
 על גב דנפטר מידי חובת קריאת שמע
 בפסוק ראשון, כשקורא כל הג' פרשיות הוא
 מקיים מצוה דאורייתא, ולהכי אמרינן בגמ'
 קריאת שמע דאורייתא פוסק בין פרק

ופרק, הלל מיבעיא משמע דכל הג' פרקים
 הוו כדאורייתא, כיון דמקיים מצוה
 דאורייתא בקריאתם, דאי לא הכי אלא
 דאינו מקיים בקריאתם כי אם מצוה
 מדרבנן, היכי קאמר קריאת שמע דאורייתא
 פוסק, הלא כבר קרא פסוק ראשון שהוא
 מדאורייתא והשאר מדרבנן, אלא ודאי
 כדכתיבנא, עכ"ל. והמבואר להדיא בדברי
 המב"ט כמו שנתבאר, דנהי דג' פרשיות
 מדרבנן נינהו, מכל מקום אין זה תקנת
 חכמים בפני עצמה וחיוז נפרד, רק חכמים
 תקנום בעצמם קיום מצוה קריאת שמע
 מדאורייתא, אבל לעולם מדאורייתא שפיר
 מתקיימת חובת קריאת שמע אף בפסוק
 ראשון, ופשיטא דהוי ליה חפצא דקריאת
 שמע, וממילא אין מקום לדמותו כלל לדין
 אכילת חזי כזית מצוה, דהתם לאו חפצא
 דאכילה היא בפחות משיעור, מה שאין
 כן הכא במצוה קריאת שמע, פשיטא דכל
 פסוק בפני עצמו הוי ליה חפצא של קריאת
 שמע ושל קבלת עול מלכות שמים, וכמו
 שנתבאר.

סימן ג

בדין ברוך שם כבוד מלכותו

[א]

ביסוד גדוד דאמירת ברוך שם כבוד
 מלכותו בקריאת שמע.

כתב הרמב"ם (פ"א מהלכות קריאת
 שמע הלכה ד') וז"ל, הקורא קריאת
 שמע כשהוא גומר פסוק ראשון אומר בלתי

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וחוזר
 וקורא כדרכו ואהבה וגו' עד סופה, ולמה
 קורין כן מסורת היא צידנו שזשעה שקבץ
 יעקב אבינו את בניו במצרים, בשעת מיתתו
 ציוס וזרזם על יחוד השם ועל דרך השם,
 ושאל אותם ואמר להם בני שמא יש בכח

פסלות וכו' ענו כולם ואמרו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד וכו', פתח הזקן ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לפיכך נהגו כל ישראל לומר שבת ששבת בו ישראל הזקן אחר פסוק זה, עכ"ל. ומקור דברי הרמב"ם הוא מסוגיא ערוכה בפסחים (דף נ"ו ע"א) על הא דתנן התם דאנשי יריחו היו כורכין את שמע, ואיחא שם, תנו רבנן, כיצד היו כורכין את שמע אומרים שמע ישראל וגו' ולא היו מפסיקין (פירש רש"י וז"ל, ולא היו מפסיקין בין אחד לואהבת, אף על פי דלריך להאריך באחד ולהפסיק בין קבלת עול מלכות שמים לדברים אחרים וכו', עכ"ל). דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ואנן מאי טעמא אמרינן ליה, כדדריש ר' שמעון בן לקיש, דאמר רבי שמעון בן לקיש, ויקרא יעקב אל בניו וכו', באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וכו', ע"כ. והנה צעיקר הא דאמירת בשכמל"ו לא הוה הפסק וצתורת מוספת דברים בין הפסוק דשמע ישראל לואהבת, היה אפשר לומר, דמשום דיעקב אמרה אחר פסוק זה, משום הכי קצעה חלמים צתוך המטבע דקריאת שמע, ושפיר הוה כחלק מגוף המטבע דקריאת שמע, כיון דמחקנת יעקב נכללת אמירת ברוך שם ומצטרפת לגוף החפצא דקריאת שמע ככתבה. אולם בדברי הרמב"ם לא משמע כן, וכמבואר בדברי הרמב"ם שהביא הך הלכתא דאמירת בשכמל"ו כהלכה בפני עצמה, דבהלכה ב' שם כתב וז"ל, ומה הוא קורא, שלשה

פרשיות אלו הן, שמע והיה אם שמוע ויאמר וכו', עכ"ל. ומשמע בדברי הרמב"ם דעיקר החפצא דקריאת שמע מדאורייתא אינו אלא ג' פרשיות אלו, ובשכמל"ו אינו נכלל בגוף המטבע דקריאת שמע, ואילו חובת אמירת בשכמל"ו הביאו הרמב"ם בהלכה ד' כהלכה בפני עצמו וכמו שכתב שם, דהקורא קריאת שמע כשהוא גומר פסוק ראשון אומר בלחש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וכו', משמע מדבריו דבשכמל"ו אינו מגוף המטבע דקריאת שמע, רק דחייב בפני עצמו הוא שהוא מחייב על ידי עצם אמירת פסוק ראשון דשמע ישראל, וכן מבואר בהמשך דברי הרמב"ם שכתב דאחר אמירת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד "חוזר וקורא כדרכו" ואהבת את ד' אלקיך וכו', והמבואר בדברי הרמב"ם דאמירת בשכמל"ו אינה חלק מגוף הקריאה, וממילא כשאומרו הריחו מפסיק מקריאתו, וכשהוא אומר ואהבת וכו' אין זה צתורת המשך, רק הוא צתורת "חזרה" לקריאתו. והכי נמי מבואר בהמשך דברי הרמב"ם שכתב וז"ל, לפיכך נהגו כל ישראל לומר שבת ששבת בו ישראל הזקן אחר פסוק זה, עכ"ל. והמבואר בדברי הרמב"ם דאמירת בשכמל"ו הוא צתורת "שבת" בפני עצמו שנהגו ישראל לאמרו אחר אמירת הפסוק דשמע ישראל, ואמירת פסוק דשמע ישראל מחייבת בחיוב נוסף לומר שבת זה דבשכמל"ו, אבל אין זה נכלל בגוף הקריאה, וצ"ע הא מבואר בדברי הרמב"ם דאין זה כלל צתורת "תקנה", רק מנהג בעלמא הוא שנהגו כל ישראל לאמרו. — על כל פנים מכל הלין מבואר דשיטת

see in 124
 part of 125

same sounds
 otherwise
 4 proofs

הרמב"ם היא דהא דאיתא בפסחים (דף נ"ו ע"א) דהטעם שאומרים בשכמל"ו הוא משום דיעקב אמרה, אין הביאור צוה דמשום דהך טעמא קצטו את הבשכמל"ו בגוף החפלא דקריאת שמע, רק דקיום בפני עצמו הוא. ובאמת דהכי משמע בסוגיא דפסחים דבניו של יעקב אמרו שמע ישראל ואילו את הבשכמל"ו יעקב אבינו אמרה, ומבואר דתרי קיומי בפני עצמן נינהו, ומשום הכי שייך שתחלק אמירת בשכמל"ו מגוף הפסוק דשמע ישראל, דאם היה זה דין להכלילו בגוף החפלא דאמירת שמע ישראל, אם כן בניו של יעקב היו הם זריכים לאמרו כיון שהוא דין בגוף אמירת שמע ישראל. ומבואר מזה כשיטת הרמב"ם דקיום בפני עצמו הוא, ומשום הכי שייך שיתקיים קיום זה אלל השומע, וכמו שנבאר.

proof from kind

אלא דמעמה זריך עיון, אמאי לא יהא באמירת בשכמל"ו משום הפסק בין שמע ישראל לואהבת, ואמאי אין צוה משום חוספת דברים שאינם מכלל גוף הקריאת שמע ככחבה, דמאחר דלשיטת הרמב"ם אין בשכמל"ו נכלל בגוף החפלא והמטבע דקריאת שמע, רק דקיום דין אמירת "שמע" בפני עצמו הוא, אם כן אמאי אין זה נחשב כהפסק בגוף הקריאה ככחבה. וביותר יש לתמוה דאי נימא דאמירת בשכמל"ו שיסודו מתקנת יעקב אבינו ע"ה אינו כלל מגוף חובת קריאת שמע, רק דהמחייב הוא עלם אמירת פסוק זה דשמע ישראל, אם כן היה מן הדין דכל אימת שאומרים פסוק זה יתחייבו באמירת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וגם כשאין

Question

it is not of saying but still have questions

אמירתו בתורת קיום מצוה קריאת שמע, והא מילתא דפשיטא הוא דכל שאינו מכויין בקריאתו לנחת חובת קריאת שמע ליכא כלל חיובה להזכיר בשכמל"ו, וכמבואר להדיא בדברי הרמב"ם (סדר התפלות) וז"ל, לפיכך אנו חייבין להודות לך ולשבתך ולפאריך וכו' וחייבין אנו לומר לפניך בכל יום ערב וצוקר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אשרינו מה טוב חלקנו וכו', אשרנו שאנו משכימין ומעריצין בכל יום תמיד ערב וצוקר ואומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. אחת הוא קודם שנברא העולם וכו', עכ"ל. ואשר מבואר להדיא בדברי הרמב"ם דבאמירת שמע ישראל קודם החפלה אין אומרים או בשכמל"ו, כיון שאין קריאתו לשם חובת קריאת שמע. ומבואר להדיא דדין בשכמל"ו הוא דין מסוים בקיום מצוה קריאת שמע, ולא שייך דין זה באמירת הפסוק בעלמא, וביותר הדברים מבוארים בצטור (אורח חיים סימן מ"ו) וז"ל, אבל אכחו עמך בני זריתך בני אברהם אברהם וכו' ואומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, ורבינו יהודה החסיד היה רגיל לומר אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, והיה מכויין לנחת צו ידי חובת קריאת שמע, משום שפעמים כשעושין קרובן מתעכבים מקריאת שמע עד אחר זמנה וכו', עכ"ל. וכן כתב הרמ"א בהג"ה סס. ואשר מבואר להדיא דאמירת בשכמל"ו תליא ביסודה בקיום מצוה קריאת שמע, ורק בגוונא שמכויין לנחת צו ידי חובת מצוה קריאת שמע הוא דאומרים בשכמל"ו. והכי נמי חזינן באמירת שמע ישראל בעשרה פסוקים

דמירת
מירת
נוסף
נכלל
דברי
", רק
לאמרו.
דשיטת

דמלכיות בתפילה ראש השנה, ובאמירת שמע ישראל בקדושה דמוסף, וכיוצא בזה, ללא מצינו בהם כלל אמירת בשכמל"ו, אכן לשיטת הרמב"ם דאמירת בשכמל"ו שיקודו מתקנת יעקב אינו מגוף הקיום למנות קריאת שמע, רק המחייב הוא עגם אמירת פסוק זה דשמע ישראל, אם כן אמאי תליא הך דינא בקיום מנות קריאת שמע, והדברים נריכין עיון.

It not part of q' why does it go along w/ 840

והגבה נחלקו הפוסקים ז"ל אם אמירת בשכמל"ו מעכבת קיום מנות קריאת שמע או לא, דבשלטי הגבורים פרק היה קורא (דף ח' ע"ב בעמודי הרי"ף) כתב בשם הריא"ז ח"ל, ונראה בעיני שאם לא אמרו אין מחזירין אותו, עכ"ל. והביאו הב"ם (סימן ס"א) וכתב ח"ל, וטעמו דקריאת שמע דאורייתא לא יא' ידי חובתו אם לא אמרו, אבל צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אינה אלא תקנה כיון דאמריה יעקב, הלכך אין מחזירין אותו, עכ"ל. אכן המגן אברהם (אורח חיים סימן ס"א סק"א) כתב ח"ל, ואם לא אמר צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אין מחזירין אותו [ב"ם ושלטי הגבורים], ולבוש כתב שאפילו אמרו ולא אמרו כוונה צריך לחזור, וכן משמע ריש ס"ו, עכ"ל. ואשר מבואר מזה דלשיטת הלבוש לא רק אמירתו מעכבת אלא אפילו אם לא כיון צו צריך לחזור, וחמור דין אמירתו וכוונתו כקריאת פסוק ראשון עגמו. והמגן אברהם כתב דכדברי הלבוש מוכח צריש סימן ס"ו, וכוונה דבריו הוא, דהנה כתב המחבר שם ח"ל, ובאמנת (הפרק) שואל בשלום מי שהוא ירא ממנו

וכו' ומשיב שלום לאדם נכבד, ואפילו באמנת הפסוק, חוץ מפסוק שמע ישראל וצרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שלא יפסיק בהם כלל, אם לא מפני שירא שמה יהרגנו, עכ"ל. והמבואר בדברי המחבר דכצירא ליה דחמור דין אמירת צרוך שם כבוד כדין אמירת פסוק ראשון עגמה, לענין דאסור לשאול מפני היראה ולהשיב מפני הכבוד. — ובאמת דכדברי הלבוש יש להוכיח מדברי הרמ"א (סימן מ"ו סעיף ט') שכתב בשם הטור (בשם ר' יהודה החסיד הנ"ל) ח"ל, וטוב לומר בשמריה אחר שמע ישראל וגו' צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כי לפעמים שוהין עם קריאת שמע לקרובה שלא בזמנה ויוצא בזה, עכ"ל. והנה בפשיטות היה אפשר לומר ככוונת דברי הרמ"א דעיקר יציאת ידי חובת קריאת שמע לאו בצרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הוא דתליא רק ככוונה ללאת תליא מילתא, ואמירת בשכמל"ו אינו אלא חוצאה, דמאחר שהיה מכויץ ללאת ידי חובת קריאת שמע, ממילא חייל עליה חיוב נוסף לומר צרוך שם, וכמו שנתבאר לעיל דחיוב אמירת בשכמל"ו בקיום מנות קריאת שמע הוא דתליא. אכן הגר"א צביאורו כתב ח"ל, וטוב כו' כי צלל צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אינו אלא כסיפור דברים בעלמא, עכ"ל. ומקור דברי הגר"א הוא צביח יוסף (סימן מ"ו) שכתב על מה שכתב הטור דרבינו יהודה החסיד היה רגיל לומר אחריו צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וכו', וכתב הבית יוסף ח"ל, כלומר דכשאינו אומר אלא שמע ישראל לצד נראה שאינו אלא

סיפור דברים שאומרים ישראל כשמייחדים, אבל כשאומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד נראה שהוא מכוין עכשיו לייחד, ומשום הכי מברך שם כבוד מלכותו, עכ"ל. אלא דבעיקר דברי הבית יוסף והגר"א ז"ל אחתי צריך עיון אמאי לא סגי בכוונה גרידא. דהא על ידי הכוונה גופא שמתכוין ללאת ידי מלות קריאת שמע, הא לכאורה סגי בזה לאפוקי שלא יהא כסיפור דברים בעלמא, וממה נפשך אם כיון שלא ללאת פשיטא דלא יועיל כלל אמירת בשכמל"ו ואחתי במורת סיפור דברים הוא דהויא, ואם כיון ללאת אמאי לא ינא בזה, דהא אין כוונתו לסיפור דברים, והדברים צריכים ביאור. — אולם להמבואר בדברי הלבוש אחי שפיר, דבאמת הך טעמא דבלא אמירת בשכמל"ו כסיפור דברים בעלמא הוא דהויא, אין טעם זה רק לענין הקריאת שמע שאומרים קודם תפלת שחרית, אלא דטעם זה שייך אף בקריאת שמע דשעת התפילה, דמהאי טעמא הוא דקי"ל דכל שלא אמר בשכמל"ו לא ינא ידי חובת הק"ש, וכמו שכתב הלבוש דאם לא אמרו מחזירין אומר, והטעם בזה הוא משום דבלא אמירת בשכמל"ו יש חסרון בקיום של הפסוק הראשון, דהוי ליה כסיפור דברים בעלמא. ונמצא לפי זה דהא דאמירת בשכמל"ו מעכבת, אין זה משום חסרון באמירת הברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, רק הוא מגרע בגוף הקריאה של פסוק ראשון, דכל שאינו אומרו הוה ליה פסוק ראשון כסיפור דברים בעלמא. ועולה לפי זה דשיטת הבית יוסף והגר"א ז"ל הוא כשיטת הלבוש דאמירת בשכמל"ו מעכבת בעיקר

קיום מלות קריאת שמע דפסוק ראשון. אלא דאחתי עיקר דבר זה טעמא בעי, דאחר דבשכמל"ו אינו מגוף התפלה דקריאת שמע ככתבה, מנלן שיהא בזה עיכוב לעיקר קיום המלות דקריאת שמע, דלכאורה כל שמכווין בקריאתו לשם מלות קריאת שמע סגי בהכי, ומהיכי מימי לאשוויי לקריאתו במורת סיפור דברים בעלמא. והדברים צריכים ביאור.

וביותר צריך עיון, דמאחר דרבינו יהודה החסיד סובר דבקריאת פסוק ראשון סגי ללאת ידי חובת קריאת שמע דאורייתא בזמנה, אלמא דסבירא ליה שאין תקנת קריאת שאר הפרשיות במורת עיכוב בקיום הקריאת שמע דאורייתא, ומשום הכי יוצא ידי חובת החיוב דאורייתא בקריאת פסוק ראשון גרידא שקורא קודם התפלה, ואם כן היאך יתכן דאמירת בשכמל"ו שאינו כלל מגוף הקריאה ככתבה, שיעכב טפי מקריאת שאר הפרשיות. ואם לא איכפת לן אלא בקיום דאורייתא, אם כן מאי אולמיה דבשכמל"ו טפי מקריאת שאר פרשיות, והדברים צריכים עיון.

ואשר נראה לומר בזה, דבנקודה זו בזה לית מאן דפליג וכולי עלמא מודו לשיטת הרמב"ם דאמירת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אינו חלק מגוף התפלה דקריאת שמע, ומשום הכי צריך לאמרו בלחש כדאיתא בפסקים שם (דף כ"ו ע"א), באומה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, אמרי רבנן היכי נעביד, נאמרוהו, לא אמרו משה רבינו, לא נאמרוהו, אמרו יעקב, התקינו שיהו

לו
זל
לא
וא
בר
וס
יין
וני
יש
יף
דה
יית
זד
עם
זה,
מר
יצת
ומו
לאת
אלא
ובת
וסף
חיוב
זמע
ז"ל,
כומ
למא,
יוסף
זמור
סריו
וכו',
אומר
אלא

אומרים אותו בשאי וכו' ע"כ. ולכאורה עיקר השקלא וטריא בגמרא צריך תלמוד, דמה לי אם משה אמרו או אם יעקב אמרו, וכו' צריך עיון מסקנת הגמרא שהתקינו שיהו אומרים אותו בשאי, דלכאורה איזה "פשרה" היא זו לאומרו בלחש, הא מכל מקום בתורת אמירה הוא דהויא, — אכן הנראה לומר בזה, דכוונת הגמרא בזה ד"משה לא אמרו", היינו דכיון דמשה לא אמרו בפרשת קריאת שמע הכתובה בתורה, אם כן אין זה בכלל החפלא דקריאת שמע ככתבה, וזהו דקפריך בגמרא דהיכי נימרינהו הא לא אמרו משה, וממילא לא הוה ליה בכלל קריאת שמע ככתבה, ושלא לאמרו נמי אי אפשר, דהא יעקב אמרו, ומסקינן בגמ' דמאחר שאין זה נאמר בתורת חלק מגוף החפלא דקריאת שמע ככתבה (שהרי משה לא אמרו), וכל אמירתו אינה אלא משום חיוב שבה בפני עצמו (משום דיעקב אמרו), ממילא צריך לאמרו בלחש, כדי שיהא ניכר שאין אמירתה בתורת חלק מגוף הקיום דקריאת שמע, רק שהיא קיום שבה בפני עצמו, (וכמו שכתבו קצת פוסקים דמהכא מוכח דפסוק ראשון צריך לאמרו בקול רם, כדי שיוכר השינוי). על כל פנים מוכח להדיא מסוגיית הגמרא כדברי הרמב"ם דאמירת בשכמל"ו לא נקבעה כחלק מעצם המטבע דקריאת שמע. רק בתורת אמירת שבה בפ"ע הוא, וכמו שהוכחנו לעיל דאילו היה זה דין בעצם אמירת הפסוק הראשון, אם כן בניו של יעקב שאמרו פסוק ראשון היו גם הם צריכים לאמרו, ועל כרחך כמו שנתבאר. —

אלא דמכל מקום צריכים לומר בזה דאין זה בתורת שבה בעלמא. אלא שזה מהווה חלק מגוף הקיום של קריאת שמע דאורייתא, והציאור בזה הוא כמו שנתבאר לעיל (סימן ה) דצמנות קריאת שמע מרי קיומי איתנהו ציה, מדה, דין קריאה ככתבה, וכו', דין קבלת עול מלכות שמים המתקיימת בקריאת פסוק ראשון, ושפיר יש לומר בזה דנהי דאין אמירת בשכמל"ו מכלל גוף הקריאה ככתבה, מכל מקום הרי זה משלים את הקיום של קבלת עול מלכות שמים שבפסוק ראשון. וזהו הנלמד מהא דיעקב אמרו, שאין הקבלת עול מלכות שמים שבפסוק ראשון נשלמת רק על ידי אמירת בשכמל"ו, ומה שמתקנהו לאמרו בלחש זהו כדי שיהא ניכר שאין זה מכלל גוף הקריאה ככתבה, ואין הקיום באמירת בשכמל"ו בתורת שבה בפ"ע, רק הוא תנאי בקיום הקבלת עול מלכות שמים שבפסוק ראשון.

[ב]

בדין כוונת שם ה', בקריאת שמע ובשאר מילי.

ובביאור הדברים נראה לומר, דהנה איתא בפסחים (דף ג' ע"א) אמר רב נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה נכתב ציו"ד ה"י ונקרא באלף דל"ם, אבל לעולם הבא כולו אחד, נקרא ציו"ד ה"י ונכתב ציו"ד ה"י וכו', כתוב זה שמי לעלם חיה זכרי לדור דור, אמר הקדוש ברוך הוא, לא כשאי נכתב אני נקרא, נכתב אני ציו"ד ה"א ונקרא אני

בא
דבי
בלג
אד
חוז
הש
כט
אוי
קר
אד
חיי
וא
גז
הו
די
קר
גז
כי
די
גז
חו
גז
חי
הו
—
ד
הו
טו
הו
חי
ש
ה
ה
ה